СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 222. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 23. вересня, 1929. VOL. XXXVII. No. 222. Jersey City, N. J., Monday, September 23, 1929. THREE CENTS

СТРАШНА ПОЖЕЖА З ЛЮДСЬКИМИ ЖЕРТВАМИ

18 ЛЮДЕЙ ЗГОРІЛО ПРИ ПОЖЕЖІ НІЧНОГО КЛЮБУ І 47 ТЯЖКО УШКОДЖЕНО. БУДИНОК НЕ МАВ „ФАЄР ЕСКЕЙПІВ".

ДІТРОЙТ (Міш.), 21. вересня. — Підчас забави в нічному клюбі, коли в ньому було поверх дві сотки людей, сталася страшна пожежа. Вогонь розпочався в пивниці й відразу дістався на перший та другий поверх. На другому поверсі в той час було понад двіста людей, які танцювали та бавилися. Полумя охопило відразу сходи в сінях. Люде в страху шукали виходів і товпилися біля вікон. Всіх охопила страшна паніка. Мужчини ставали до бійки з женщинами, пробиваючи собі кулаками дорогу до вікон. Кілька скалічилося, стрибаючи з другого й третього поверху на брук.

Будинок клюбу згорів так, що лишилися з нього лиш голі стіни. По пожежі виявилося, що в помешканню клюбу згоріло 8 мужчин та 9 женщин, а одна жертва вже вмерла в шпиталю, куди було доставлено 47 тяжко попечених огнем та покалічених людей.

Виявилося, що ця будівля не мала відповідних сходів для втечі ними на випадок пожежі („фаєр ескейпів"). Підозрівають підпал бутлегерів, які мстилися на властителеви цього клюбу. Також не виключена можливість помсти завидющих конкурентів. Влада розпочала слідство в цій справі.

КАЖУТЬ, ЩО НЕ ВЕЛИ ПРОПАГАНДИ.

ШІРЕРА ПОСИЛАЛИ В ЕВРОПУ НЕ ДЛЯ ПРОПАГАНДИ ПРОТИ ОБЕЗЗБРОЄННЯ ФЛЬОТИ, АЛЕ ДЛЯ ЗАТЯГНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 21. вересня. — Комісія по розслідуванню справи пропаганди проти зменшення военної фльоти веде інтенсивно далі свою працю. Вона вже переслухала кількох свідків у справі Шірера. Вчора комісія переслухувала директора нюйорської кораблево-будівельної компанії, Л. Бардо, який заявив, що Шірерови ніхто не давав завдання вести пропаганду. Він був нанятий лише для збирання інформацій про перебіг переговорів у справі зменшення фльоти.

Шірер домагається, щоби він був переслуханий перший, бо він вважає напади на нього неправими й неправдивими.

ПЕРШИЙ ПЛАТНИЙ ПАСАЖИР.

ЛИНДБЕРГ ПРИЛЕТІВ НА КУБУ З ПЕРШИМ ПЛАТНИМ ПАСАЖИРОМ, ЯКОГО ВІН ПЕРЕВІЗ ЗА ВЕСЬ ЧАС СВОГО ЛЕТНИЦТВА.

ГАВАНА (Куба), 21. вересня. — Сюди прилетів Линдберг, привізши на своюму літаку почту, кількох знайомих та першого платного пасажира, якого він уперше взяв на свій літак за весь час свого літання. Линдбергови зроблено урочисту зустріч.

ЛЯ ҐАРДІЯ ПРИНЯВ НОМІНАЦІЮ.

РЕПУБЛИКАНСЬКИЙ КАНДИДАТ НА МЕЙОРА МІСТА НЮ ЙОРК ГОСТРО КРИТИКУЄ ПОЛІТИКУ ТАМАНІ ГОЛ.

НЮ ЙОРК, 21. вересня. — Вчора у великій салі „Тави Гол" відбулося повідомлення Ля Ґардія, що його номіновано кандидатом від републиканської партії на становище мейора міста Ню Йорку. Він номінацію приняв і виголосив довшу промову, критикуючи діяльність демократичного нюйорського клюбу „Тамані Гол" та взагалі адміністрацію демократичної партії в Ню Йорку.

В своїй програмі він поставив на перше місце знищення непотрібних посад, які роздавалися лише з політичних мотивів, поліпшення транспорту, влаштовання для дітей місць для ігрищ, реформу управи шкільництвом та реформу поліції і т. п.

ЗЕМЛЕТРУС НА ОСТРОВАХ.

ГОНОЛЮЛЮ, 21. вересня. — На гавайському острові відбулося велике потрясення землі. Сподіваються, що величезний вулькан Гулалай розпічне знову свою діяльність. Він ще від 1801 року знаходиться в спокою.

Таксамо повідомляють з острова Ява, що величезний вулькан на острові, Кракатао, знову вибухає. Зпочатку відбулося сильне потрясення землі, а потім з вулькану стало вибухати полумя та дим, який підноситься вгору не менше 500 стіп.

Населення островів у паніці чекає катастрофальних подій.

БІЛЯ НАПАДУ НА БАНКОВОГО ДИРЕКТОРА.

ПОЛІЦІЯ ПЕРЕВЕЛА АРЕШТИ НОВИХ ОСІБ. ТЕПЕР ПОШУКУЄ ЩЕ ОДНОГО ПРОДАВЦЯ ЦУКРУ.

ПАСЕЙК (Ню Джерзі), 21. вересня. — У звязку з нападом на В. Еліота, віцепрезидента банку Гобарт Трост Компані, поліція арештувала Гарі Кулера. Після довгого допиту його відправлено до вязниці. Всі заходи адвоката взяти його на поруку не вдалися. Причини арешту Кулера поліція не викриває, бо йдуть дальші розсліди й пошукуються ще інші особи, запідозрені в справі нападу на Еліота.

Також арештовано Джозефа Бонджорна, як важного свідка. Крім того поліція пошукує Анджела Лападура, пасейського торговця цукром, який десь зник. Його також уважають винним у нападі.

УТІК З ВЯЗНИЦІ.

МАРІОН (Н. К.), 21. вересня. — Гюз Гой, котрого тримали в місцевій вязниці до суду разом з Алфредом Гофманом та иншими представниками Юнайтед Текстіл Воркерс по обвинуваченню в закликах до повстання й заворушень, утік з вязниці. Він підрізав пилкою грати й виломив їх.

Не зважаючи на його втечу, суд над иншими лічиться сьогодня.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.

На протязі листопада відбудеться в Парижі міжнародній конгрес кримінальної поліції. Дотепер зголосило свою участь 40 держав. Головною точкою нарад має бути узгіднення метод ловлення злочинців.

ЛІТАК-АМБУЛЯНС.

Дня 20. вересня ц. р. перший раз літак повинв у місті Скрентон, Па., службу негайної допомоги хворому. До місцевого шпиталю привезли літаком хворого полковника Леонарда, який захворів у своюму домі на селі. З ним прилетів лікар та доглядачка.

НЕЗВИЧАЙНЕ ВІНО.

Видавець англійського дневника „Гіпслепд" дав своїй дочці, яка вийшла заміж за одного із співробітників цього дневника, незвичайне віно. А саме дарував їй дохід з одної шпальти оголошень в свойому дневнику на протязі 30 літ. Шпальта ця приносить денного доходу 20 фунтів стерлінгів (100 долярів).

ЗАМАХ НА СУДДЮ.

В Будзанові, пов. Теребовля, кинув хтось великим каменем крізь вікно ресторану на сидячого в ресторані городського суддю д-ра Пайпера. Суддя легко ранений. Як запідозрілого в уряджуванню цього замаху арештовано Шимона Москалика.

ПО 36 РОКАХ.

В Еспанії помилували 26-літну проступницю, яка замордувала свого часу свою дочку. Коли вона опустила вязницю, то побідла зі страху над новими враженнями. Вона побачила перший раз авта, які усунули кінські вози, жінки з притятим волоссям й коротким до колін суконками і такий рух на вулицях, що не могла спаматитися. Добрі люде заопікувалися нею і взяли її з собою, щоби привчити її до модерного життя.

ПІДЕМО В КУТ.

Відома німецька феміністка Герда фон Більов поміщує цілу низку статтей, якими накликує жіноцтво, щоби підготовлялось до виконання своєї історичної місії. Вона стверджує, що в світі йде природний процес зжіночення мущин і змужчинення жінок. Жінки, перенявши всі мужеські прикмети, переберуть у свої руки керму світа. Буде це льогічний наслідок перемін у психіці людства, яке потрібує обнови. Якщо біла раса має вдержатися при владі, то може це зробити лише завдяки жіноцтву. Чи жіноцтво зречеться в користь мущин також роджения дітей, про це пані Більов не згадує.

ПАЧКАРСТВО ПАПІРОСІВ У РУМУНІЇ.

Митний уряд попав у Непоsекіцях на слід пачкування австрійських папіросів у Румунії. Дві женщини, які везли в двох куфрах ці папіроси, мають заплатити по 30 левів за кожний папірос, а всього разом 1,200,000 левів. Крім того будуть вони покарані за те, що подали, що в куфрах находиться білизна, а не папіроси.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ТЕЛЕФОНІЧНА РОЗМОВА ПОЧЕРЕЗ ОКЕАН.

Дня 18. вересня в 10. годині рано говорили зі собою телефоном: К. Лисюк у Ню Йорку та А. Крига, український винахідник у Берліні. Предметом розмови була справа продажі винаходу Криги для бездротного телеграфу американському урядови.

К. Лисюк повідомив А. Кригу, що він уже навязав з американським урядом переговори в сій справі. Про розмову, котра була першою українською розмовою телефоном почерез океан, говорить він, що голос А. Криги чути було так виразно, гейби він говорив до Ню Йорку з Филаделфії.

ЧЕРЕВНИЙ ТИФ У ВАРШАВІ.

У Варшаві шалїе епідемія черевного тифу. В лічницях бракує місця.

БЕЗРОБІТТЯ НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

Гуцульщина цього року терпить велику нужду. Їй грозить голод. Деревні лісові фірми і ґандлярі деревом застановили рубання лісів у Косівщині і в Надвірнянщині. Тисячі лісових робітників не мають заробітків і попадають у крайну руїну. „Галіцийска Акц. Спілка", яка мае дозвіл на сплав дерева Черемошем, не обезпечила берегів Черемоша тамами, а, нагромадивши велику скількість дараб, спричинила підчас повені великі спустошення селянських ґрунтів. Через те прийшло до знищення русла Черемоша так, що нині не можна пускати дараби, а через те кількасот дарабників є без кусника хліба. Черемош поницив підчас повені дороги і громадам понад Черемошем грозить голодова смерть.

ЗАЯВА ЗАЛОЗЕЦЬКОГО НА КОНҐРЕСІ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У ЖЕНЕВІ.

На пятому конґресі національних меншин у Женеві румунських Українців репрезентували д-р Залозецький і К. Кракалія. Там зложив від імени української делеґації д-р Залозецький слідуючу характеристичну заяву:

„Ми, Українці з Румунії, мусимо справедливо признати, що знесення стану облоги, який баготів ще торік над областю нашого розселення, дальше свобода преси, переведення вільних виборів і приняття національних свідомих Українців до правительственної партії, Українців, що з нами, незалежними Українцями, добиваються, хоча ріжними шляхами, але все таки тої самої мети, себто виборення культурної автономії — що всі ці зміни принесли нам деякі злекшення гнету. Одначе ми не хочемо ще доти говорити про дійсний і основний поступ у нас, доки наші школи всі без винятку зачинені — 200 шкіл мали ми в 1919 р., сьогодня не маємо жадної.

„Наш шан. пан президент привитав щиронадійними словами панів Гіцу Попа і проф. Моряну, які прибули як відпоручники нашого голови правительства в ролі гостей на наш конґрес. І наша делеґація приєднується до цього привіту, бо ми знаємо, що вони здають собі справу з того, які великі надії на них кладе наш нарід у Румунії".

ЯКІ КНИЖКИ В РУМУНІЇ Є НЕБЕЗПЕЧНІ.

Семен Галицький, якого арештовано перед першим серпнем і який 22-дневною голодівкою вимів, що його тимчасово випущено на волю, описує в „Ворі" про свій арешт, де між иншим говорить, які книжки забрала в нього сіґуранца як небезпечні. Ось вони: Шимонович: Нафта в світовій політиці; Дорошенко: Огляд історії України; Крипякевич: Курс історії України; журнали „Вікна", „Культура", календар „Дніпро" і т. д.

А треба знати, що сіґуранца в Румунії це найвищий суддя в культурних справах, а передовсім соціялістичної й української духової творчости. Від сіґуранци залежить не тільки, які книжки можна зза кордону спровадити, але також, що поодинока людина сміє спроваджувати й читати. Особливо, коли ходить про українські або соціялістичні книжки, то сіґуранца забороняє і переслідує безоглядно.

РОЗВІД ПІСЛЯ СМЕРТИ.

Один купець у Будапешті подав о розвід зі своєю... покійною жінкою. Вона вмерла, а він — замість тужити — дуже рад тому. Вона його обманула й він не може перетерпіти того, що на її надгробнику буде видніти його імення. Чи-та може думає, що покійна обманювала свого чоловіка так, як то жінки звичайно роблять. Ні, покійна була вже вдовицею, коли пізнав її купець. Повдовіла вона досить пізно, бо мала тоді понад 50 років. Купець щось не похочував її й вона поїхала до Відня до одного лікаря, що відмолоджує людей. При цій нагоді відмолодила вона також свої документи і стала скрізь заявляти, що має лише 34 роки. Тоді побралися обоє. Одначе наслідки відмолодження тревали не дуже то довго. Жінка постарілася знова й умерла вкоротці. Обманений чоловік у своїм обуренню пішов до адвокатів, щоби вони перевели його розвід з такою жінкою. Адвокати безрадні, бо не мали ще такого випадку в своїй практиці.

ВКРАЛИ АКТОРА.

У Варшаві відбулася прем'єра найновішої штуки Адольфа Новачинського „Весна Народів", що була свойого часу наробила багато шуму на краківській драматичнім конкурсі. Кажуть, що штука пройшла з великим успіхом. Але найцікавіше те, що другу виставу цієї штуки дирекція театру мусіла відкликати, бо хтось украв актора, що в тій штуці виступав.

ЧАРКА ГОРІВКИ...

З громади Стара Сіль, повіт Самбір, рільний інспектор, будучи під „газом", вмішався в авантуру тамошніх робітників і нагло добувши револьвер зачав до всіх стріляти. 6 осіб важко ранених. Інспектором занялася поліція.

14-ЛІТНІЙ УБИЙНИК.

В Смільний, пов. Броди, 14-літний І. Гельбіг вистрілом з фльоберту вбив на місці свойого товариша Ст. Фещука, як цей зривав яблока в саді його батька. По вбивстві 14-літний вбийник утік.

БОЛЬШЕВИКИ ПРИЗНАЮТЬ ЦАРСЬКІ БОРГИ АНГЛІЇ

В ЗАМІНУ ЦЬОГО БУДУТЬ ВИМАГАТИ ДОВГОТЕРМІНОВИХ ПОЗИЧОК. ДОВГАЛЕВСЬКИЙ ГОТУЄТЬСЯ ЇХАТИ ДО ЛОНДОНУ ДЛЯ ПЕРЕГОВОРІВ.

МОСКВА (СССР), 21. вересня. — Тепер перебуває у Москві радянський посол до Франції Довгалевський. Він одержує інструкції від радянського уряду в справі переговорів з Англією про відновлення дипльоматичного звязку між Англією і Росією. Очевидно він скоро виїде з Москви безпосередньо до Лондону, бо радянське правительство поспішає договоритися до позитивного рішення з Англією ще до відїзду Мек Доналда в Америку.

Голова радянської торговельної місії в Лондоні, Абрамов, заявив, що радянський уряд може признати частину царських боргів Англії при умові, що Англія дасть довготермінові позички для Радянської Росії. Дотепер справа з кредитами, які пропонують ріжні англійські фірми, стоїть дуже зле, бо вони за короткий час вимагають до 12%, що за рік складе від 18 до 22% на позичений капітал. Такі пропозиції ріжних фірм відтягають підписання контрактів з ними на відновлення торговлі та праці їх фабрик і заводів у Росії.

Найближчий помічник Сталіна, Молотов, заявив, що уряд Мек Доналда в справі переговорів з Росією поводиться таксамо, як поводився уряд консерватистів, що викриває буржуазну природу англійського робітничого уряду. Він притім підкреслює, що жадних переговорів про якісь нові зобовязання Радянської Росії не може бути, поки не відновиться дипльоматичний звязок її з Англією.

НАВКОЛО ОБЕЗЗБРОЄННЯ.

В КОМІСІЇ ЛІҐИ НАЦІЙ ПО ОБЕЗЗБРОЄННЮ ТОЧАТЬСЯ ДАЛЬШІ ДЕБАТИ. ГОЛОСИ ПОДІЛИЛИСЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 21. вересня. — В комісії Ліґи Націй по обеззброєнню вчора цілий день велися завзяті дебати над питанням зменшення сухопутних армій та обмеження резерв згідно з предложенням Англії. Представники Канади, Норвеґії, Данії, Швеції, Угорщини та Австрії піддержували предложення Англії, але представники Польщі, Румунії та Югославії виступали рішуче проти.

Представник Чехословаччини, Бенеш, старався привести до компромісового рішення. Обговорення цієї справи буде продовжуватися дальше, щоби дати можливість усім державам висловити свою точку погляду. Комісія хоче прийти до якогось рішення ще перед скликанням загальної конференції по обеззброєнню держав.

ЯПОНІЯ, А МОРСЬКЕ ОБЕЗЗБРОЄННЯ.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВЖЕ ОГОЛОСИЛО СВОЮ ПРОГРАМУ ОБЕЗЗБРОЄННЯ ФЛЬОТИ.

ТОКІО (Японія), 21. вересня. — Японське правительство післало своїм послам у Лондоні та Вашингтоні інструкції в справі обмеження морського зброєння. В тих інструкціях Японія зазначила, що в першу чергу вона буде домагатися загального зменшення американських та англійських морських сил.

Далі Японія висловлюється рішучо проти скасування підводних човнів і буде домагатися, щоби їй дозволено було мати підводну фльоту сили, рівної Америці та Англії. Таксамо японське правительство вважає ще передчасним скасування великих панцирних военних кораблів.

Японія буде домагатися для себе права мати 70% легких кружляків до скількости, яка буде установлена для Англії чи Америки. Притім ці кружляки повинні мати гармати не менші від 8 цалів.

СТРАЙК У ЛІҐІ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 21. вересня. — В канцелярії Ліґи Націй та на її засіданнях працює цілий штаб стенографів та стенографісток, що покликані сюди до роботи з англійського, французького та бельгійського парляментів. Відповідаючи на скаргу деяких членів Ліґи Націй, що їх промови не докладно записані, секретар Ліґи Націй, сер Друмонд, заявив, що причиною цього є зла праця стенографів.

Це обурило всіх стенографів та стенографісток і вони, вимагаючи пояснення від Друмонда, оголосили страйк, який тривав кілька годин, поки секретар Друмонд не дав задовольняючого пояснення.

„ҐРАФ ЦЕПЕЛІН".

ФРІДРІХСГАФЕН (Німеччина), 21. вересня. Пляни нових летів „Ґрафа Цепеліна" в біжучому році до Америки тепер змінені. Цепелін замісць цього зробить кілька коротких летів по Европі, а спеціяльно понад Середземним морем. Зміна зайшла головно від того, що треба вчити правити повітроплавом нову залогу, яка буде потрібна для нового цепеліна, котрий Німеччина збудує в слідуючому році.

Стало відомо, що капітан Екенер не буде командувати цепеліном підчас його лету в 1930 році до бігуна. Він буде занятий будовою нового, ще більшого повітроплава, біля якого праця вже розпочалася.

КОНТРОЛЯ АВТОМОБІЛІВ.

БЕРЛІН (Німеччина), 21. вересня. — Німець Рудольф Гофман вибрав патент на свій винахід для контролі автомобілів. Винахід його є той, що до автомобілів приробляється невеликий апарат, який при певній скорости закриває кольоровою бляшкою „лайсенс" автомобіля. Ключі від цього апарату мають зберігатися в поліції.

Він думає, що цим апаратом можна буде скоро виловлювати злочинців, що, тікаючи автомобілями, розвивають велику скорість.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на г. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СУДДЯ ОСУДЖУЄ ЗАКОН, ЗАМІСЦЬ ВИКОНУВАТИ

На просьбу Жіночої Орґанізації Для Реформи Прогибіції предложив Френклин Чейс Гойт, один з найвисших суддів у місті Ню Йорку, свої спостереження про наслідки прогибіційного закона на дітей.

Суддя Гойт мав велику нагоду оглядати вплив прогибіційного закона на дітей, бо він був діточим суддею в Ню Йорку від 1915 року, себто майже 15 літ.

На основі своїх многолітних спостережень виступає він тепер як знавець зі заявою, котру треба признати поважним ударом для прогибіційного закона. Каже Гойт, що прогибіція не мала того блаженного впливу на діточу моральність, яку нам обіцювали її загорілі прихильники. Діти від часу прогибіції не поправилися, а коли вони менше зявляються в суді, як передше, то се не завдяки прогибіції, а завдяки тому, що нині дітьми займається більше громадянських установ.

Прихильники прогибіції обіцяли нам, що з прогибіцією не стане салуну. Здавалосяби, що салуну нині нема. Однак на місце салуну виросли, як гриби по дощі, „спікізіз", себто вкриті салуни, які певно гірші від салунів. Видно се хочби з того, що половина дітей, що попадають на суд, походить якраз з тих домів, котрих батьки заходять до таких „спікізів", або варять горівку в себе дома.

Вислід досвіду суддів з прогибіцією такий, що серед суддів нині тяжко найти прихильника прогибіції. Всі судді переконані про те, що прогибіція не оправдала очікувань та що Америка може за прогибіцію румянитися встидом.

Заява судді Гойта замітна також тим, що її видав суддя на просьбу жіночої організації реформи прогибіції. Замітна з того згляду тому, бо якраз жіноцтво, добившися вперше виборчих прав, немало причинилося своїм політичним упливом до встановлення в Америці прогибіції. Якраз жінки були дуже загорілими ворогами салунів і тому не можна дивуватися їм дуже, що вони хотіли їх скасувати. Та касувати їх узялися вони радикальним способом прогибіції. Радикальне сресдво показалося за сильне: воно не стільки пошкодить салунови, скільки самому пацієнтови. Колиж нині жіноча організація збирається реформувати прогибіцію, то се показує, що серед жіноцтва зайшло нормальне уздоровлення.

КОНҐРЕС МІЖНАРОДНЬОЇ ЖІНОЧОЇ ЛІҐИ МИРА Й СВОБОДИ.

(Оригінальна допись для „Свободи" з Праги).

З кінцем серпня ц. р. відбувся у Празі шестий з ряду Конґрес Міжнародньої Жіночої Ліґи Мира й Свободи. — Орґанізація ця гуртує в собі жіноцтво цілого світа, усіх політичних напрямків, почавши від найлівійших до найправійших. Ліґа прямує до уґрунтовання трівалого мира, опертого на повній справедливости й свободі усіх народів.

Цілью шестого Конґресу Міжнародньої Ліґи було — обдумати практичні методи мирної політики так внутрішньої, як і міжнародньої, для закріплення трівкого загального мира й для унормовання відносин в світі без війни.

На Конґресі явилися представниці слідуючих країв: Австрія, Бельґія, Болгарія, Канада, Чехословаччина, Німеччина, Данія, Фінляндія, Франція, Анґлія, Угорщина, Україна, Ірляндія, Японія, Голяндія, Норвеґія, Польща, Швеція, Швайцарія і Злучені Держави Америки. Також прибули делеґатки симпатизуючих з Ліґою орґанізацій з Китаю, Естонії, Індії, Югославії й Румунії.

Наради Конґресу відбувалися в двох головних напрямках, а то в справах ділових самої орґанізації Ліґи й у справах ідеових Ліґи. Обговорювано справи роззброєння й мирової політики, як пакт Келлоґа. міжнародні роземчі суди, правні методи у взаїмних відносинах народів, модерне провадження війни, інтернаціональна контроля авіятики.

Дальше обговорювано справи внутрішньої політики. а саме мирних метод для взаїмного відношення народів між собою на полі соціяльнім і політичнім. На цю тему відбулося кілька рефератів, з яких відбивався своїм змістом і широким світоглядом реферат п-ні Emma Freundlich, члениці австрійського парляменту, знаної в Австрії економістки.

На тему взаємовідносин поодиноких народів на полі політичних і расових питань відбулося вісім рефератів, а між ними реферат пані J. Hertzka — Австрія, д-р Малінська — Чехія, українська посолка Мілена Рудницька, що виголосила дуже річевий реферат „про національне питання"; Miss Ho — Китай, Miss Chattopadya — Індія і пр. В кінці відбувся цілий ряд рефератів на тему: „Світ без війни". Великим успіхом тішилася промова угорської письменниці Rosika Schurmer, яка повернула з Америки й говорила про справу горожанства.

На цьому Конґресі взяли участь і представниці Української Секції Ліґи, що гуртує в собі жіноцтво з усіх українських земель. Секція вислала свою делеґацію в складі:

П-ні Блянка Баранова, голова української секції й делеґації.

Пані Олена Залізняк, ґімназійна вчителька й директорка жіночої кооперативи „Труд" (Сх. Галичина).

Пані Івга Лоська, секретарка Української Жіночої Національної Ради, секретарка делеґації.

Пані Ольга Галаган, бувша голова Жіночого Союзу в Празі.

Панна д-р Харита Кононенко, бувша голова Жіночого Союзу в Канаді, пресова референтка.

Пані пос. М. Рудницька приїхала на окреме запрошення Екзекутиви Ліґи й не входила в склад української делеґації.

Українська делеґація стала на становищі понадпартійнім. Своєю повною однозгідністю й солідарністю зуміла скріпити становище Української Секції й відперти атаки, приготовані на нас в першу чергу пельською делеґацією.

Першу побіду віднесла українська делеґація при вибсрах делеґаток до поодиноких комісій конґресових. Українська делеґація поставила до „комісії для резолюцій" свою кандидатку, п. Бл. Баронову, що відразу стрінуло велику опозицію зі сторони Польок та їм прихильних націй. Та Конґрес приняв кандидатуру пані Баранової.

Також українська делеґація перевела свою делеґатку, п. Олену Залізняк, до комісії „для будучої праці Ліґи".

Одним з головних актів, наміреных проти української секції, був внесок, сильно піддержуваний польською делеґаткою, д-ром Будзінською-Тиліцькою, при нагоді зміни статутів Ліґи, щоби недержавні нації не мали права творити самостійних секцій. Проти цього внеску від української делеґації промовляла пані О. Залізняк, а також Анґлійки, Американки й Німки. Внесок цей перепав, а принято посередний внесок Американки Miss Balch, що „коли в данії державі знаходиться більше самостійних секцій, тоді вони можуть працювати у федерації, коли цього захочуть". Таким чином українська секція з осідком у Львові остала на дальше самостійною.

В день 28-го серпня промовляла на пленумі п-ні Б. Баранова, зясовуючи становище українського народу, що прямує до осягнення власної незалежної держави; рівнож здала звіт з діяльности української секції.

Українська Секція внесла ще перед початком Конґресу меморіял про політичне, економічне й культурне положення українського народу під Польщею.

На всіх зборах Екзекутивного Комітету Ліґи брали участь українські делеґатки. Кромі того п-ні І. Лоська брала участь в нарадах Конґресового Комітету в підготовці праці Конґресу, через що віддала значну прислугу українській секції.

Одним з головних завдань української делеґації було навязання звязків з иншими націями пропаґанди, та обзнакомлювання инших народів зі справою положення українського народу. В цьому напрямі працювала весь час вся українська делеґація. Між иншим українська делеґація навязала звязок з чеським жіноцтвом і відбула спільне зібрання з товариством „Єдноти Чехословацьких Жен" під проводом п-і Смоляжкової. Дня 30-го серпня чеська „Національна Рада Жінок", якої головою є сенаторка Плямінкова, улаштувала загально-словянські збори, під проводом редакторки час. „Женска Рада" п-і Грдлічкової, для наради над пляном спільної праці усего словянського жіноцтва в цїли виборення кращої долі поневоленим народам.

Жіночі українські орґанізації в Празі старалися також навязати звязок з українською делеґацією Ліґи. Саме дня 27-го серпня голова Національної Ради українських жінок, п-і Русова, улаштувала в себе чай-поговірку, на яку запрошено всю українську делеґацію, п-ню пос. Мілену Рудницьку, голову Жіночого Союзу п-ню Мірну і місцевих членів Національної Ради. Знову „Український Жіночий Союз" у Празі улаштував під проводом голови п-і Мірної дня 29-го серпня збори, на які запрошено українську делеґацію, членів Національної Ради і представниці студенток.

Також у всіх офіційних прийомах, уладжуваних в честь Конґресу, українська делеґація брала участь, між иншим у прийомі президента міста Праги.

К. В.

ДЕЩО ПРО ЗВИЧАЇ СТАРИННИХ СЛОВЯН.

Старинні Словяне відзначалися лагідністю, любили життя спокійне, не бажали слави воєнної та заборів, як приміром Римляне та Німці. Літописці говорять, що у них не було ні захланности, ні фальшу. Для чужинців були дуже ласкаві і як найбільше дбали про се, щоби їх відвести без всякої шкоди й небезпеки до сусідного села. А коли через недбальство якого Словянина чужинець потерпів шкоду, то сусіди мстилися на нім за нього.

Старинні Словяне були незвичайно гостинні; у них — як кажуть — вільно було навіть украсти, коли треба було погостити чужинця. А як хто не приняв чужинця, такому палено дім. Вони дуже поважали родичів. У них не було убогих і жебраків. Хто ізза недуги або старости не міг працювати, тим мусіли инші заопікуватися.

Хоч Словяне не були народом войовничим, то всетаки вміли знаменито боротися, коли їм випало боронити своєї свободи, котру дуже любили. Часом навіть були пострахом для сусідів. Старинні літописці з великими похвалами зискзуються про їх хоробрість. Коли йшли до боротьби, то нападали ворога пішо; в бою уживали спис, великих щитів та деревляних луків, з котрих пускали затроєні стріли. Панцирів не уживали, не мали також у бою ні плащів, ні сорочок. одіті були лише в штани. У війні вміли уживати хитрощів. Так, приміром, крилися в воду і віддихали при помочи тростини. В війні в отвертім полі уладжували табор з возів і в нім уміщали жінки та діти.

Занималися головно рільництвом, а також ловецтвом, пчільництвом, ткацтвом, торговлею і т. и. Любили дуже музику і спів; гуляли так радо, що Німці називали їх „гуляками".

Женщини занимали у Словян поважне становище. Вони брали деколи участь у війні, а нарід звеличав їх хоробрість в піснях історичних та переказах (билинах). Декотрі княгині управляли державою і здобули велику славу, прим. українська княгиня Ольга, звана „наймудрішою з людей".

ГАРНО ЖИВЕТЬСЯ ЛЮДЯМ В СССР!

Московська Академія Наук виключила з листи академиків своїх членів Гринякіна, Піліна, Заозерського, Абрамовича-Барановського, Дурново й Верновського за „писання наукових праць у суперечному дусі зі соціялістичним матеріялізмом"! Ось тобі й свобода науки!

НОВІ АРЕШТУВАННЯ В КОВНІ.

В Ковні арештовано редактора соціял - демократичног часопису Бальзаса й кількох членів с-д. партії.

П. Ковальчик.

ПО ОДНІЙ ДОРОЗІ

(НОВЕЛЯ).

Присвячую українським дівчатам.

Право передруку застерігається. — П. К.

(3)

IX.

Пішов і Тарас на війну.

Вдома лишилася старенька матуся й кохана його Галюся. Спільна недоля споріднила їх ще ближче. Попадянка полюбила тепер стареньку селянку, матір свойого коханого, й чулася мов справжня її доня.

Аж любо подивитися на них, як сидять собі в двійку й розмовляють, розважають себе взаїмно, улекшуючи біль серця.

Ось на призьбі сидять під вікнами.

Сонце хилиться на захід. Останьими промінями грає на біленькім, мов сніг, волоссю старенької нені, а вона дивиться за ним і задумана шепче так тихо-тихо, а так любо-ніжно.

„Сідай, сонічко, сідай за гори. Идий юж і ти на спочинок. Бо мій синочок золотий там деси змучений, няй і він піде спати... А заран встань веселе і ясне, і привитай мою дітину. Поцілуй го од мене й повідж му, же я о нім не забивам; няй знае, же він все мі на мисли, і лем Бога небесного прошу й чекам, коли ся він, мій синочок дорогий, верне домів. Най го матінка Божа в нещастю заступит".

І старечими руками зробить малий хрест в повітрю, немов пересилає його як охорону ... я своєї дитини.

А Галя, повна любови, схиливши русяву головку на лоно люблячої матери, звернула свої сині оченята на заходяче сонце.

„Мамо, а де то тепер наш Тарас?"

„Гин, моя дітино люба, гин далеко-далеко". Й мозолистою спрацьованою рукою гладить русі коси Галині. — „Гин, де ся кровця проливат, де квітя загибат, де діти гмераот!"

„Ох, як бажалаб я коло нього бути!"

„Добра ти дітина, Галю. Любиш ти мого Тараса".

„Я любитиму його повік! Ніколи не забуду його!"

„Я ті вірю, моя втіхо щаслива, і Бог тя поблагословит за твою любост і за добре серце. Твоя любост то як „Отченаш" до Бога буде хоронити його од нещестя. Він ся іщи верне колиси, верне до тебе, і ви обоє будете ищи щасливи, але я? Бог святий лем знає"...

„Ні, не кажіть так, матусю. І ви дочекаєтесь його. Ми ще всі троє заживемо в щастю і в любови.

„Я нич си не жичу, лем жеби ся мій син вернув, і бив з тобом щасливий. Як юж ня не стане, дітя моє, на тім світі, то хоц ти го не забудь. Люб го, як тепер го любиш, а я з високого неба буду вас благословити на вічне щестя".

І схилилась щаслива мати, обіймила обома руками цю любу головку дівчини й щиро по материнськи поцілувала.

X.

Часи щораз то гірщі.

Війна дається відчувати й на селі. Молодіжи, хлопців нема, дівчата сумні, батьки зажурені. Час від часу залетить погана вістка, що той а той забитий, тамтого ранено, а иншого в полон забрали.

Смуток і біль серед рідного люду.

Та є межи ним дівчатко рухливе, веселе — Галя попова.

І дивно й любо на неї глядіти. Всюди її повно. І листи всім читає, й пише; бодра, сама своїм духом засмучених втішає; як знає, помагає. Аж дивно, звідки вона набралась цеї рухливости й бадьорости.

З любови, дівчата, з любови до хлопця, селянського сина, сина нені-Лемкані, навчилась вона любити-кохати цей люд.

Кохаючи цей люд, вона кохає свойого Тараса, і всі сили свої, своє серце молоде віддає тому людови, й скільки лиш може, старається заступити місце свойого коханого!

Благословить її нещасний цей люд і любить щиро, всім серцем.

Іди, моя зоре, по стежці цій красній, йди, не впадай! Бо люд твойого коханка — це люд твойого серця, твій рідний народ!

XI.

По кількох роках матуся померла.

Не стало Галиної розради тихої.

Та є там могилка, в кутку на цвинтари, умаєна красно, вся квітом сповита...

Оттут Галя ходить, веде мову щиру, тиху й сердечну й ділиться з нею, з тихою могилкою, і смутком і щастям; листи їй читає, що милий все пише, мовби могила живою була.

І так, збувшися смутку, знов радо йде в село між нарід, одна, мов символ надії на ліпшу долю.

Всі діти маленькі її мов матір кохають; ґазди сивоглаві безмірно поважають, усі до одного їй долі бажають!

Коби дівчат цього рода було більше в народі, то й нарід наш нещасний мавби кращу долю, а головно бідний, лемківський мій люд.

XII.

В село залітають несправджені вістки... Мов далекий відгомін перебігає над селом несхвитний та жаданий дух мира...

Перемучений люд тільки дожидає цеї хвилі, коли оповістять, що війна скінчилась, не стало різні.

Зі всіх усюдів котяться дивоглядні і таємничі вісти, що Австрія вже розлетілася, що революція захопила весь край... І мир, новий, воля йде...

„Чомуж не йде вже? Чому не вертаються сини домів?"...

І бються живіше серця стареньких батьків. Надія росте в серцях, що прецінь дожиють вони цеї хвилі, коли сини їх і внуки повернуть додому і поховають їх стареньких по божому.

Повітрям неслась, мов електрична іскра, вістка, що війна скінчилася. Вертають домів сини... Босі, голодні, каліки й здорові. Та не всі...

Богато з них полишилось на полі бою. Богато з них без вісти пропало. Неодно старече серце завмерло, не діждавшись любого сина.

Дожидалась і Галя! Раділа вона зі своїм народом. І вона гадала натішитися своїм Тарасом. І нетерпеливо дожидала вона його. Ждала, тай не діждалась...

Обгорнув сум її молоде серце. Плач, німий плач, скривив її молоді устонька, що готовились до поцілунків. Сумнів заволодів душею... „Тараса певно вже не стало" — шепче її серце. „І він загиб, пропав без вісти"... Брилянтові сльози в синіх її очах заблисли... І де ж іти? Що робити? — На могилу! До нені! Їй поскаржитись! Там лекше стане.

І біжить дівчатко на цвинтар, на любу могилу, і там весь біль, усьо горе, всьо нещастя вилило молоде її серце. І лекше їй стало. Неначе німа ця могилка переймила на себе весь тягар коханої дівчини. Що за чародійна сила в цій могилці? Що за чудо, чи талізман? Ні! Це любов, любов свята, що памяттю минувшини лучить невмираючі душі.

Поговоривши, як звичайно, з дорогою могилкою, вертала ся Галя в село.

Перед ворітьми своєї хати здибає листоноша, що несе листа для неї...

Хапає вона цього листа, біжить з ним у світлицю. Вся нервова розриває його, жадними, широко розкритими очима впивається в чорні рядки на білому папері. Груди високо піднімаються зі страху, злої новини...

Перечитавши лист, злекшало серцю! Мов претяжкий камінь з молодих грудей її впав, так глибоко відітхнуло дівчатко.

Це лист від дорогого над все її Тараса. Перечитайте його люде всі, і то голосно, щоб весь нарід знав.

„Найдорожча моя Галюсю!

„Не сумуй, серце, за мною. Я здоровий, а що більше: дуже щасливий. Мрії молодих моїх літ сповнилися. Я в українській армії. Галю, я український жовнір! Чи не горда Ти своїм Тарасом? О, я певний, що Ти горда і щаслива своєю гордістю!

„Ми тепер позабираємо владу в свої руки й заведемо порядок. Прийде час, що ми прийдемо й на мою Лемківщину і прилучимо її до всеї української републики. Тоді і я прийду по Тебе, моя надіє, моя любове щаслива!

„Дух найдорожчої нені й Твоя любов стерегли мене у всіх боях і захистнли від смерти. Так і тепер будуть вони зі мною в новому, святому ділі, в боротьбі за волю нашого народу.

„Галю, хай моя радість перейде і в Твоє серце, а Ти перенеси її в серця мойого лемківського люду, вчи його й загрівай до витревалости, аж прийде день, великий день волі!

„Будь здорова, моя кохана; будь з моїм народом і веди його на велику стрічу! Передай мій поклін і радість нашу нашій старенькій нені.

„Зі щирого серця цілую Тебе.

„Твій на все

„Тарас".

Стоїть дівчатко, сльозами вмивається. З болю чи радости? Серце її повне і болю і радости. Та вмить утирає сльози і знов погода й усміх красуються на її личеньку.

Бо щож значить особистий біль у порівнанню з будучністю народа? Чиж може бути більша радість, як воля народу, а потім любов і щастя з коханим?

Мов пташка злетіла Галя між нарід і сповістила вість веселу!

(Конець буде).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Менвіл, Н. Дж.

Дня 16 вересня біжучого року в шпиталі помер місцевий Українець Теодор Микитюк. Покійний був щирим патріотом та брав гарячу участь в українському національному життю нашої місцевости та у всіх народніх справах.

Покійний прожив 45 літ. Походив з Галичини зі Залужа Великого, збаражського повіту. Покійний належав до 328 відділу УНС, в Менвіл.

Захворівши на „апендисайтис", покійнці положився в шпиталь для операції, але її не переніс. Він залишив у великому смутку жінку вдову та 15-літнього сина Михайла.

Хай буде йому земля пером і Вічна память.

С. В.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МЕНВИЛ, Н. ДЖ.

Посвячення прапорів.

Товариство імени Тараса Шевченка, відділ 349. Українського Народного Союза, уряділо на „Лейбор Дей” свято посвячення прапорів. Товариство хотіло покаати себе перед американською й неамериканською публикою сього міста й околиці, але проти сього наміру сейчас почали всякі перепони місцеві закарпатські Українці, або, як вони самі себе називають, Руснаки. Та мимо сих заходів свято відбулося надзвичайно величаво. Прибув на нього величезний здвиг галицьких Українців. Прибули вони не тільки з Менвила, але й з Бавнд Брука, Раритана, Менфил Парку, Плейнфілда й Ню Бронсвика.

Погода була гарна, і вже о 8 годині рано можна було бачити, як на площу почали сходитися громадяни. Перед 11 годиною рано учасники вже станули до богослуження, котре відправив о. Лисяк з Перт Амбою. По евангелії виголосив гарно обдуману й патріотичну промову о. Середа з Ню Йорку. По проповіди відбулося посвячення прапорів. Підчас богослуження й свячення приспівував хор Товариства Боян і молодечого товариства Луг з Перт Амбою, Н. Дж., під управою диригента Йосифа Букати.

По скінченім богослуженню зібраний народ уставився до походу вулицями міста. Йшли громадяни Менвила й околиці чвірками, з розвиненими прапорами, при музиці. Погода була прекрасна. Похід розтягнувся на диво великий. Стоячі боками вулиць люди дивувалися, звідки взялося стільки Українців в околиці. Руснаки, які певні були, що без них походу не буде, зі стиду по хатах ховалися, бачучи, що похід без них удався такий гарний та славний. Учасників походу начислено на 800 людий. Вели його ново посвячені прапори, синьо-жовтий український, другий звіздистий американський.

По скінченім походи товариства уставилися з прапорами довкола плятформи, виставленої на дворі, щоби вислухати святочних промов. Провідник свята покликав наперед редактора Свободи Омеляна Ревюка, котрий показав зібраним, як повстав У. Н. Союз, яке завдання він сповняе для іміграції, а яке для старого краю. При тій нагоді поділився він зі зібраними своїми враженнями зі старого краю. Другим бесідником виступив гр. Іван Каштанюк, головний рекордовий секретар У. Н. Союза, котрий зложив святочним гостям привіт від головного уряду У. Н. Союза та візвав їх до праці для нашої славної організації. Гр. Йосиф Буката відтак розказав зібраним, чому український прапор мае краски: синю та жовту. Бесідник говорив, що жовта краска се золото українських ланів, укритих дозрілою пшеницею, а синя се синява українського неба над ланами. З коротким закликом горнутися під український прапор виступав місцевий кавнсилмен.

Закінчуючи сю частину свята, гр. Козак зложив подяку всім товариствам, що прибули на свято, взяли участь у посвяченню прапорів та в поході, та всім особам, що причинилися до звеличення свята й українського імени. Він попросив усіх до галі, де відбувся святочний бенкет-закуска. Опісля хор Бояна й Лугу відспівав кілька українських народних пісень, які переплітано народними деклямаціями, промовами й танцями учеників великого українського балетмайстра Авраменка. З них відай найдовше лишиться в памяти учасників 10-літна Агафія Іванцьо, дочка Константина Іванця з Перт Амбою.

Всі учасники будуть памятати се прекрасно впорядковане свято, поки жити будуть. З нього вони побачили, як наші віділи вміють самі заряджувати ділом, до якого вони візьмуться.

У довколичних відділах У. Н. Союза від сього свята слідно велике оживленне діяльности.

(Я).

Михайло Зощенко.

ЛЮДЕ І ПРИРОДА.

Настогидло вже мені писати про людей.

Все про людей та про людей. Дозвольте, що напишу про предмети неудуховлені. От візьмім, наприклад пр́о — посуду до смаження.

А то як знов зачнеш про людей писати, то зідеш на щонебудь негарне. А тепер саме літо. У серці неодної людини може й квіт надії розквітае. А обиджати кого небудь нема охоти.

Так от розкажу вам про посуду.

Підете ви, наприклад, в кооперативу, то поминувши деякий натовп і непривітні погляди кооперативних робітників, посуду все таки можна купити. І не дорого. Три рублі й сім гривень — середної величини посуда до смаження і то з покришкою, та ще й з ручкою, за ті гроші!

Їй Богу, не дорого. Та воно дешевше й не можна. І так малощо зі стратою не торгують. Дуже непоплатний товар. Його треба богато возити. З Ленінграду аж у Москву, та назад у Ленінград.

Словом, як випустять таку посуду з фабрики, не дорого коштує — щось небогато понад два рублі. Такі риночки роблять в нас на „Червонім Виборзі”. В Москвіж заборонено.

І беруть же оту славну дворублеву посуду до змаження з ручкою та везуть в нашу червону столицю, в Москву, в „Гум”*).

„ГУМ” налюбується цею посудою оберне нею сюди-туди, перерахує це все на гроші, додасть трохи і — прикаже: назад везти в Ленінград, на склад, до магазину.

А газети так пишуть про це: „Управа „ГУМ”-а замовила металеву посуду в „Червонім Виборзі”; її везуть на московський слад, а опісля присилають до ленінградських магазинів”.

Воно виходить от що: повезли туди й назад — і посуда таким робом заокруглюеться. Ще добре, що не везуть ті посуди в міжнародних вагонах, а тоб підскочили дуже на ціні.

А так, то зовсім недорого. Гарненька собі посуда, що в Москві побувала, і проте не протікае, хоч таку далеку дорогу перебула. Коштує всего тільки три рублі й сім гривень. Їй Богу, не дорого!

А ви чогось ще бурмочите...

А як уже так дуже хочете про людей, — то можна й про людей. Тільки не ображуйтесь.

Треба було цеї осени робітників на Сахалін. Там на Сахаліні є така собі японська концесія. Досить корисна. Нафтяна.

Так от треба було Японцям робітників.

А деж специялісти-робітники нафтяні? А деж би мали бути? — Очевидно, що в Баку. Можна сказати, на другім кінці світа.

І взяли звідтам 218 робочих і повезли зараз же на Сахалін. Везли, везли. Більше як місяць везли.

Привезли.

Говорять по японськи, — значить доїхали.

— От д якуем! А кого ви привезли?

— А ми, кажуть, привезли, ну, когоб мали привезти?... Очевидно, що нафтярів-кітловарів. Тим більше, ми думаємо, що у нас діло нафтяне.

— У нас то — кажуть Японці — без сумніву діло нафтяне, тільки, що нам треба робітників якраз иншої професії. Нам треба вертачів таких, що нафтові шиби вертіти зуміли. А кітловарів у нас своїх досить. Ще вам можемо дати.

Ну і повезли їх назад до Баку. Мабуть щось більше як місяць везли.

Воно, очевидно, буває помилка. Але всетаки везти з одного кінця світа на другий 218 людей — це вже щось коштує. То вже вам не посуда до смаження.

Воно безперечно, хтось-там ізза того дістав облизня. „Известия” писали, будьтоби когось мали навіть в „холодну” попросити.

Ну, припустім, що сидять. Скарбовий хлібець попоїдають. Та чи лекше кому від цього?

Братчики-сестрички! Не можнаж з Баку та назад. Тьфу, Їй Богу!...

*) „Государственний Універсальний Магазин”.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Один з читачів „Свободи” прислав нам вирізку з газети, яку подаємо нижче. Очевидно він хоче тими відомостями показати, як розвивається економічне життя в Радянщині. Редакція „Свободи” завжди звертає увагу на такі дані й має їх у свойому посіданню, але не надає їм значіння, як відомостям про те, що большевики лише проєктують, бо вона числиться лише з фактами. Колиб ми подали читачам всі проєкти большевиків і те, що з них вийшло, то не в одного читача голова пішлаб колом від безмежного й безконечного блофування. Приславшому нам цю замітку, котру охоче містимо тут, пропонуємо за рік-другий заглянути до большевицьких звітів, щоби переконатися, що з того буде здійснено й як? Що торкається до збільшення грошевих сум, то треба не забувати, що радянський карбованець усе падає на ціні й коли минулого року за доляр на „чорній біржі” в Київі платили 3 рублі, то тепер платять 6 рублів, а скільки будуть платити за рік, не відомо. Збільшення грошових сум ще не значить багацтва, як наприклад не значило багацтва для Німеччини, коли одна почтова марка на лист коштувала в 1923 році 2 міліярди марок. Отож до всіх відомостей з Радянщини, чи з яких инших держав, треба завжди ставитися критично, а не захоплюватися ними. Порівнайте, що може мати **найгірше оплачуваний робітник в Америці** за свою платню, а що може мати **найліпше оплачуваний робітник в Радянщині,** або що він міг купити навіть в царські часи. Тоді ви побачите дійсний стан робітництва. Добробут треба міряти не на паперові гроші, а на реальні цінности, які потрібні для щоденного життя робітника.

ДРУГИЙ РІК ЗДІЙСНЕННЯ ПЯТИРІЧКИ.

Обговорення контрольних цифр промисловости України на 1929—30 рік на пленумі ВРНГ.

9-го серпня відкрився пятий пленум ВРНГ УСРР. Пленум обговорить контрольні цифри української промисловости на 1929—30 рік і питання про зменшення собівартости та поліпшення якости продукції.

— Виробничий плян з кількісного погляду — говорить доповідач у першому питанні, т. Каган, — виконується цілком успішно. За 9 місяців господарського року українська промисловість випустила продукції майже 76% річного пляну.

Гірше з якісними покажчиками. Союзна промисловість **за три квартали зменшила собівартість тільки на** 3,9%, республиканська — на 5% і місцева — на 5,5%. Щоб виконати річне завдання, союзній промисловости на Україні доведеться протягом **IV-го кварталу зменшити собівартість на** 9,1%, республиканській — на 13%, а місцевій — 22%.

Не додержано й темпів зростання продукційности праці. Але тут ми маємо в III-му кварталі і гострий злам на краще. Цього року, завдяки широко-розгорненому соціялістичному змаганню, **українська промисловість у III-му кварталі збільшила випуск продукції на 7%, а продукційність праці збільшилась на 11,3%.**

Коли цей темп буде збережено і в IV-му кварталі, то річне завдання щодо продукційности праці буде цілком виконано.

— Проєктуючи роботу промисловости (республиканської й місцевої) на другий рік пятирічки, — говорить т. Каган. — ми відхилилися від контрольних цифр пятирічного пляну. Ми запроєктували велике перевищення темпу по всіх покажчиках, проти накреслень пятирічки.

На чому засновано наш оптимізм? — На досвіді цього року, на безперечних можливостях краще використати основний капітал української промисловости.

Республиканська і місцева промисловість України майбутнього року має випустити продукції на 1,293 міл. карб., тобто на 162 міл. карб. більше, ніж накреслює пятирічка на 1929—30 рік. Випуск продукції збільшиться проти цього року на 43%, замісць запроєктованих у пятирічці 33%. Ми особливо збільшуємо темп зростання продукції металообробної промисловости і виробництво будівельних матеріялів.

Контрольні цифри намічають **приріст робітничої сили на 13,9%, заробітної плати — на 5,4% і продукційности праці — на 23%.** І за цими покажчиками ми також відхилились від накреслень пятирічки, в бік перевищення її.

Ми вважаємо, що майбутнього року можна буде зменшити собівартість на 8,1%, а не на 6%, як намічалося за пятирічкою. Видавні цінй ми сподіваємося зменшити на 4,4%.

Але особливо швидко зростає капітальне будівництво. Коли за контрольними цифрами пятирічки пляну намічалося витратити майбутнього року на капітальні роботи 80 міл. карб., то тепер ми проєктуємо ці витрати в 116 міл. карб., а президія ВРНГ висловилась за дальше збільшення їхнього осягу.

Ми гадаємо майбутнього року розпочати будувати понад 30 заводів. У Лисичанську почнеться будівництво нової гути, у Харкові — заводи вісних шляхів і центральної газетної друкарні, в Києві — потужної швацької фабрики, маргаринової фабрики — в Полтаві, 4-х цегельно-черепичних заводів, цементного заводу на Правобережжі, шлако-цементного — в Єнакієвому, алябастрового — у Дніпропетровському, вапнового — у Луганському, двох консервних фабрик, двох крохмальних заводів, олійниці в Маріуполі і т. інш.

Намічається збудувати хромо-полуременевий комбінат у Харкові або Полтаві. На Зінов'ївщині закладуть буровугільну шахту. Передбачається устаткувати 12 нових торфорозробок.

Крім того, майбутнього року закінчать будувати 13 цегельно-черепичних заводів, завод силікатної цегли — у Харкові, завод сухих фарб — у Кривому Розі, 3 консервні фабрики, кременчуцьку суконну фабрику. Нарешті, почнуть проєктувати 13 великих заводів, будування яких передбачається почати 1930-31 р., між ними — соломяно-целюльозний комбінат, мішкову фабрику в Кременчуці, струментальний завод у Харкові і т. інш.

(„Комуніст”, Харків).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

„Читач”, Честер, Па. — Як дозволите подати своє імя під дописом, помістимо.

ОТ, ЯК ПЕТРУВАЛИ!

Раненько „на Петра”, повиганяли волярі воли на толоку та та пустили панад дорогу, очікуючи, поки не постягаються другі. Заки вийшла череда з пастухами, малі хлопці з дівчатами та відданицями вже гнали волів дорогою поза гору, а парубки, кільканацять гірських Бойків-легінів, відлучились і пішли собі горі горою навпростець. Воли подзвонювали дзвіночками, покалатували деревляними та бляшаними калаталами; часами зачіпить один другого ніби на жарт рогом, або штуркне в стегно, щоби скорше пхався наперед. Недорістки, хлопці та дівчата, йшли за волами, мовчаливі та заспані, а за ними цокотливі відданиці, що час від часу зверталися з реготом в ту сторону, куди відлучились парубки, поки на скруті гори не стратили їх з очей.

Із парубоцького гурту два лепські легіні, Петро і Павло, позирали за дівчатами, заговорюючи один другого любованням за свої воли, щоби не покалічились. Та не про воли їм ходило: їх тягнули в тамту сторону веселі щебети волярок, а найбільше... ет! шкода й казати. А парубки йшли собі звільна, часом зупиняючись, поглядаючи на село, що ціле сховалося в ранішній мряці від паруючої води з ріки, з котрої лиш де-не-де визирали вершки дерев.

— Та годі нам усім нога за ногою тягнутися — каже Митро — нехай котрі ідуть наперед вишукати місця і викопати стіл! Заки ми собі так залíземо, то тамті з волами будуть вже на місці.

— Петро нехай іде з Іваном! — обізвався Василь.

— А ти би не пішов сам, що? — каже Іван.

— Як має іти Петро, — то най уже іде Павло — рішив Митро поважно.

— Таки так, то їх свято нині — обізвалось кількох парубків нараз — най же стіл копають, їм лекше Панбіг відпустить той гнів за нинішний день; а нам треба і ножем от копач застругати.

— Як іти, то йти, нічого не поможе — каже Петро — комусь конче треба; ходім, Павле!

— Невелика вам кривда, — втрутив Іван — коли вам воли пігнали Зоня і Меланя...

— Ба і я кажу — додав Василь — їх аж підтинає, щоби борше з ними.

Петро відгризся: — Не бійся — каже — коби лиш тобі пипоть на язиці не виріс, — за нас не журися!

— Бо йому оскома! — додав Павло — і пішли оба наперед.

—o—

Сонце підійшло високо вгору; на добрій відновленій паші (що волярі умисно на нинішний день давно призначили) напасені волики полягали межи березами в холодочку та румігали, прижмуривши очі. Понизше дороги, на рівнинці, Петро і Павло лише поправили торічний стіл, викопаний в землі. Прочистили на нім зарослий травою хрест, попідбирали з усіх чотирох боків землю в ровах, попідкладали деревиною столові грани і всі чотири роги та позамітали довкола стола землю, щоби було чисто і сухо сидіти. На поблизькій березі скрутили гилю на гойданку.

— Ну, дівки, відпинайте фартухи, та застеліть стіл, час зачинати.

— Та зачинайте, боронить вам хто? — каже одна.

— Сіраки собі позастелюйте — каже друга.

— Лиш не просторікай, одна з другою, бо самі повідпинаємо — кажуть парубки.

— А ми вам поможемо — кажуть малі хлопці.

Дівки озлобились на малих хлопців:

— Ади, який малий, а вже би брався один з другим дівкам фартухи відпинати. Вам ще у попіл.

— Даєте фартухи, чи ні? — питає Митро.

— Не дамо.

— То хочете, щоби ми самі познимали?

— Та знимайте!

— Ну, як хочете; лише не знаю, хто ліпше на тім вийде: чи парубки, чи ви.

Та дівки не ждали: як непишні, застелили стіл чистими фартухами.

Митро поставив на стіл фляшку горівки, порцію — хлопці і дівчата понакладали плесканок сира, масла, яєць, всякого хліба, печених і варених пирогів, у кого то й з нової бульби та з сиром, і всі посідали коло тісного стола у землі. Відмовили молитву, а Митро розпочав „петрівку”, частуючи всіх за порядком та по старшині чаркою. Пішли сміхи та реготи, та дотепи з дівок, що не хотіли пити горівки, а випивши, викривляли рот. Зпоза дівок заглядали пси, перекривляли то в один, то в другий бік голови, вичікуючи, поки їм що не капне. А Сенів „Терко” всадив легенько голову попід руку Зоні, та й заким спостерегли, черкнув кілька пирогів і став утікати, розсипуючи їх по зеленій мураві. Два другі, „Босий” і „Тиран”, лиш збирали готове. Пішла порція другий раз за порядком, пішла і третій, у фляшці мало що осталo. „Босий”, зміркувавши, що довго ждати на ласку не виплатиться, пішов в сліди „Терка” й вхопив зпоза хлопців ще й непочинану паланицю. Між дівками повстав регіт, між малими хлопцями злість. Кількох їх схопилось відбивати паланицю, а тимчасом пси, один за другим навздогони, почали між собою велику баталію.

Воли і собі зміркували, що там либонь празник, та тихонько, шнурком обступили довкола стола...

Парубки, як стій, позривалися відганяти волів, дівки стали хапати запаски.

— Не тягніть! Горівка! — крикнув Митро, що аж тричі відізвалось у лісі. Але фляшка лежала вже в рівці під ногами. Хлопці захопили дещо з хліба та сира, решту треба було лишити упертим волам разом з Ганусьчиним фартухом. Воли так стовпились, що сам Митро з порожною фляшкою і порцією ледьи зпомежи них виліз.

Не жаль було дівкам Ганусьчиного фартуха, не жаль було хлопцям останків сира та пирогів. Та зате парубки страх посоловіли.

— Марно пішла горівка! — обізвався Митро — а парубки стали дорікати сей тому, а той сьому, чому не відганяв волів, а й утікав, як перед вовками? А дівки реготалися та дотепкували, аж ліс від гомону до землі клонився...

По тій пригоді дівки зібралися іти на черниці. Хлопці порозставляли довкола них варту, і що лиш котра пустилась утікати, завертають назад до громади. Дівки висмівали парубків, називали бабопасами, ледарями — нічого не помагало. Відтак стали просити Митра, обіцюючи зложити парубкам на кварту горівки.

— А хто за вас заручить? — усміхнувся Митро.

— Ми всі ручимо, одна за другу!

— А хтоби вам вірив? — озвалися парубки.

— Бодай вам не було віри у Пана Бога, поганці якісь! — каже Зоня.

Парубки зареготались:

— Е, Пан Біг добре знає, кому вірити, а кому ні, але на ваше слово Хаїм не вірить.

По довгих торгах з парубками згодилися вкінці Зоня і Меланя дати свої нові хустки за всіх у застав — на знак, що додержать слова. Їм і на гадку не приходило, що парубки за дурно заставу не звернуть, а Митро пустив на черниці.

(Конець буде).

ВІДОЗВА

МАНЕВР ПОЛЬСЬКИХ ЖАНДАРМІВ НА БУДОВУ УКР. НАРОДНОГО ДОМУ В ГНИЛОВОДАХ.

Вже перед війною по деяких повітах нарід пробудився до національного життя, завдяки свідомішим одиницям з біднішого походження, що їм лежало на серцю піднести на вищий уровень наш нарід. Та в багатьох селах трудно було збудити ширший загал до праці на народній ниві. Провід у таких селах мали головно попи, котрі по своїх політичних поглядах провадили несвідоме селянство часто в противну йому сторону. В такім стані наш нарід заскочила Світова Війна. Австрія й Росія мали однакові народи, поділені поміж себе, котрих за довший час зуміли так настроїти, що одні й ті самі люде йшли воювати як Австріяки, а другі йшли як Росіяне.

По війні прийшла черга на наш нарід показати свої сили. Та ізза браку національної свідомости ми провалилися. І знов наш нарід опинився в поневоленню. Свідоміші люде знов беруться до праці й починають закладати „Тов. Чит. Просвіти". Тепер уже й нарід більше горнеться до них, бо знає, що це корисна справа. Та зате люде терплять великі переслідування зі сторони польських властей.

Нині найбідніше село в Галичині за помічю своїх братів з Америки будує свою власну хату. Таку власну хату зачали будувати й у нашім селі, в Гниловодах, повіт Підгайці. Вже вимурували малу пивницю, фундамент і вже дали 17 метрів навкола муру із цегли. Та дня 22. липня прийшла жандармерія питати майстра за „концесією" майстерською. Коли цей не мав, то заперечили йому дальше будувати Укр. Народний Дім.

Польські власти завели податки на всякі марниці. Отже кождий містовий майстер, що виключно занимається таким „таланом", мусить платити за це спеціяльний податок. Зате по селах люде, що не занимаються виключно майстерством, від сих податків відмовляються. Очевидно, що коли селянському майстрови випаде в році комусь пивницю вимурувати або в хаті печ поставити, тож від такої роботи нема защо й податку платити.

Та чи в дійсности залежало польським жандармам на майстерській „концесії"? Розуміється, що ні. Ходило їм о те, щоби припинити будову Укр. Народного Дому, який є сіллю в очах місцевих Поляків і жандармів. Поляки нацьковують жандармів, щоби вони параліжували будову Укр. Нар. Дому своїми штучками. І це факт правдивий. Згаданий майстер будував громадський міст в нашім селі. При тій роботі жандарми його не питали за концесією. Аж запитали при будові У. Н. Д. Це треба вважати за „маневр культурних польських жандармів". З того рода справами польські жандарми вміють добре справлятися. Але зі злодіями, які в кожному селі аж понад міру розгулялися й крадуть кури, білизну, коні й т. п. жандармерія й сліду по них не викрила. І нема надії, що викрие. Бо злодійство поповнено майже виключно в українських господарів. Мабуть то польські патріоти з політичних мотивів Українців обкрадають.

Ось такі гаразди на Західній Україні під римо-католицькою Польщею, що нагадують нам історичні римські часи.

Щоби нам стати сильнішими, то саме тепер на часі будувати Українські Народні Доми, в котрих містилисиб читальні „Просвіти" для гартовання нашого національного духа. Свідомі одиниці знають, що при всякій праці є перешкоди, та вони з ідеєю працюють, бо знають, що та праця приносить користь для цілого народу.

Отже кличу всіх наших односельчан у Сиракюз, Н. Й., і околиці прийти з помічю будові Укр. Народного Дому. Мимо заперечень і польських перешкод наші брати в рідній селі стараються знову роботу розпочати. Ми тепер знаємо, які вони там перешкоди мають. Тож ми ізза океану покажім свою солідарність матеріяльно й морально та допоможім їм докінчити будову Укр. Народного Дому. Тож спішім всі, як один, на поміч, бо, як каже народна пословиця: „Два рази дає той, хто зараз дає".

А. Бусько, Сиракюз, Н. Й.

ВІДОЗВА

до односельчан села Гумниськ і Чучманів-гум, пов. Камінка Струмилова.

Читаючи часописи, майже в кождому числі бачимо ріжного рода відозви, з усіх закутин і сіл Рідного Краю.

Цими часами масово напливають просьби з рідного краю до односельчан в Америці й Канаді о допомогу на будову „Народних Домів".

Не лишилося й наше село позаді инших, бо від довшого часу напливають просьби до поодиноких наших односельчан від комітету читальні Просвіти тай инших товариств про поміч при будові „Народного Дому у нашому селі.

Як відомо нам всім, що село наше числом людей не велике, а також минувші воєнні обставини, як рівнож досить прикрі теперішні обставини обтяжають працю наших громадян при такій важній і важкій задачі як будова „Народного Дому".

До нинішного дня наша громада не мала змоги побудувати у себе „Народний Дім", як це зробили по сусідних наших селах. Всі товариства, які у нашому селі до нині находяться, тулились у малій кімнаті громадського дому. Теперішними часами уряд польський не дозволяє нашим товариствам збиратись у громадському домі, а тому вони переносились до приватних своїх домів, що значно погіршувало їх працю. Зрозуміли наші громадяни, що в сучасних обставинах в яких під теперішню пору находяться наш нарід, треба більше працювати над самовихованням та освітою, щоби пізнати себе, а тому ухвалили негайно приступити до будови „Народного Дому".

Село наше вже пишається прегарною церквою враз з домом приходським, як рівнож цего року має бути вибудована величава школа.

Нехай у тім центрі, в тім серці нашого села, де є ці будови, не забракне й величавого будинку „Народного Дому".

Громадяни наші обтяжені при будовах попередних будівлів, тож тепер при будові національної народньої твердині просять нас, односельчан в Америці й Канаді, прийти їм з помічю жертвами на згадану будову.

Браття, сестри, товариші, товаришки як з села Гумниськ так і з околичних сіл!

Я недавно прибув з рідних сторін де бачив сам усе й знаю потребу й вагу будови „Народного Дому" у нашому селі.

Тому я звертаюсь до Вас всіх в імени нашої громади й наших товариств, прийдім усі як один з допомогою при будові „Народного Дому" у Гумниськах. Подаймо їм, поневоленим, помічну руку, а чесні імена Ваші будуть довго жити у серцях нашої громади. Ми нині тут на волі, тож коли брати наші в неволі й простягають до нас руки о поміч на визволення їх, нехай ніхто з нас не відмовить їм. Вони нині всі там переслідувані польськими посіпаками, та притоптані ляцьким брудним чоботом, жиють серед знущання й наруг. Вони кохають мрію, що вкоротці настане знову час визвольної боротьби й тоді спадуть кайдани з них й вони станнуть власними господарями у своїй хаті, на своїй земли, де не буде Ляха й пана. Щоби не застало їх неприготованими до тої великої хвилі визвольної боротьби, як це мало місце в 1918 р. вони тепер заздалегідь хочуть підготовити себе.

Народний Дім, котрий у нашому селі повстане, збере під свій дах всі тамошні товариства під один прапор, під один стяг, під один клич до праці для здобуття української незалежности, для слави неньки України.

Дім сей буде виховувати нашу молодь у народному дусі, чим підготуе її на той час, коли закличе український сурмач на нову боротьбу за визволення своєї батьківщини.

Тому ні одного, ні одної з нас хай не бракує серед жертводавців на будову Народнього Дому в Гумниськах. Бо кого з нас забракне, той не громадянин наш, той не рідний нам, у того не бється українське серце, той не має почуття обовязку до своїх громадян і цілої української суспільности.

Жертви просимо слати на адресу:

Alex Szabat,
103 Ohio St.,
Mc Kees Rocks, Pa.,

відки всі разом вишлеться на призначене місце.

Максим Іванів.

Довги.

— Що тобі, Іване?
— От біда.
— Я бачу, бо ти щось дуже зажурився.
— Довги, знаєш, приятелю!
— Що, ти заліз в довги?
— Так.
— І не можеш вилізти?
— То пусте, але не можу дальше лізти.

—o—

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

З ЖИТТЯ НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ.

Ювилейне свято „Просвіти" в Яструбичах.

Підчас мого перебування в Рідному Краю я мав нагоду бути на величавому ювилейному святі „Просвіти" в рідному селі. Тепер хочу подати опис його до „Свободи", щоби читачі знали, як розвивається й шириться національна свідомість та національне життя серед нашого народу, не зважаючи на ляцькі переслідування.

Дня 28 липня б. р. громада Яструбичі, повіт Сокаль, обходила ювилейне свято 60-тих роковин основання товариства Просвіти у Львові.

Свято складалося зі слідуючої програми. Рано відбулася Служба Божа з проповідю, яку відправив о. Микола Гумовський, запрошений місцевим парохом о. Матвіясом. По Службі Божій зложено вінці товаришами місцевого „Лугу" на пропамятній могилі українських героїв. Відтак оба священики відправили панахиду.

Був великий здвиг народа й луговиків з поблизьких сіл, що прибули на запрошення місцевої громади для звеличання свята. По Службі Божій святочний похід вирушив за село, де під голим небом відправлено молебень. Відтак члени місцевого Лугу зложили прилюдну присягу здержуватися від алькоголічних напитків.

Щодо походу то мушу ще раз звернути увагу на його величавість. Уже раненько молодіж зачала чищення дороги, куди похід мав переходити. Чудова погода заповідала відразу добрий початок. Коли розпочався похід, то наперед виїхав відділ на конях, а потім йшла орхестра, далі відділ лугової піхоти хлопців, дівчата луговички, дівчата в українських строях, процесія, священики, а за ними величезний здвиг народу місцевого й позамісцевого. Похід представлявся так, що здавалося, не одна громада обходить свято, але цілий повіт, так було врочисто й так багато народу. У нас обходять тепер завжди так гучно й урочисто народні свята. По полудню відбулося лугове свято на відповідній площі під лісом. Там уже всі мали ріжні забави, приглядалися луговим вправам з топірцями й зі співами.

Вечером в 8 годині відбувся концерт в салі місцевої читальні Просвіти. На концерті святочну промову сказав син місцевого пароха, Володимир Матвіяс. По концерті був виставлений живий образ та відспівано український національний гимн. Тут треба сказати, що староство старалося перешкодити влаштованню свята й довго не давало позволення, але в громаді були люди свідомі, котрі знають, що їм належиться право на своїй землі святкувати свої народні свята. Тож вони домоглися, що староство майже в послідній хвилі дало дозвіл на обхід цього свята.

Ще скажу на закінчення пару слів, не на те; щоби похвалити згадану громаду, тому, що я походжу з неї, а щоби показати її розвиток. Минуло 22 роки, як я виїхав зі сього села до Америки. Тоді я покинув там пару коршмів, у яких селяне сходилися й за випивкою залагоджували свої справи. Про якусь читальню або організацію тоді й мови не було.

Щож я застав, як приїхав того літа на відвідини своєї родини?

На сам перед я зауважив, що коршми зникли й знаку їх не стало, а зате став Народний Дім і читальня Просвіти. Далі отворено кооперативи: два склепи, молочарня, цегольня й великий відділ українського товариства „Луг".

Честь яструбичівській громаді, що так гарно поступає вперед у народній роботі. Честь панови В. Матвієсови, що відмовився від посади вчителя, бо не захотів співати польського гимну, а натомісць взявся до народної роботи в громаді, яка за його працею так гарно розвинулася. Нехай наша громада буде взірцем не тільки для околичних сіл, але й для цілого українського загалу.

Остап Крук,
Бейсайд, Л. Ай., Н. Й.

АМЕРИКАНСЬКА ГАЗЕТА ПРО ПРАЦЮ АРХИПЕНКА.

WORK BY ARCHIPENKO SHOWN.

Twenty-two Sculptures on View at Saks-Fifth Avenue — Also Four Windows.

Sculptures by Alexander Archipenko were placed on view yesterday on the fifth floor of Sak's Fifth avenue establishment as the first of a series of one-man exhibitions to be held there during the present season.

The display includes twenty-two pieces, chiefly in silvered and gilded bronze, and several examples of the artist's ceramics.

From the first Archipenko has been well to the front in the modernist movement and has kept his admirers fumbling for terms in which adequately to convey the significance of many of his creations. These commentators have resorted in the main to amiable generalities, more notable for warmth than the light they shed — which is perhaps all so original an artist can, or need, hope for. In any event these outgivings have the advantage of leaving the observer alone with the sculptures themselves and his own reactions. Which is doubtless all the artist desires. For Archipenko broke with the old plastic conventions years ago and has long been engaged in making form do what it would not, as some one said Keats did with words. For there is no limit to what Archipenko essays to express plastically, and in the process our mere visual conceptions of form are thrown to the winds if it suits his purpose. So the department store public has a unique experience ahead in appraising all this. The opportunity will last until September 30.

As a further evidence of his versatility, Archipenko has entered a new field of applied art — that of window decoration — and has designed and set up the backgrounds for four show windows on the Fifth avenue side of Saks's. In theese he has also broken away from the generally accepted way of doing such things and has developed a new form which he describes as a "decorative structure employing rhythmic artectural motives," based on the ideas devolped in his sculpture. In the artist's studio at present, though not to be placed in the windows for a fortnight yet, he also has a series of figures in the new order on which gowns and draperies are to be displayed.

(The New York Sun, Tuesday, September 17, 1929.)

ПОШЕСТЬ ТИФУ.

У Ґлестонбурі, Конн., панує пошесть тифу. Досі занедужало на нього 13 осіб, а три инші особи находяться під лікарським наглядом, бо і їх підозрівають, що вони мають тиф.

НАПАД НА ПОЧТУ.

В місточку Бариш, бучацького повіту, напали невідомі справники на місцеву почту, розпороли огнетревалу касу й забрали 593 зол. Крім того зрабували у начальника почти срібний годинник. Звязавши начальника і сторожа почти, бандити втікли.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

